

Z jiného soudku

Nostalgické vzpomínání

VLADIMÍR SPOUSTA

Pátrání po kořenech mého rodu mě přivedlo na úpatí Českomoravské vysočiny, do chudého kraje, kde chudí lidé žili, do kraje mezi Jihlavou, Třebíčí a Telčí, v jehož trojúhelníku prožili svůj tvrdý život rodiče mého otce. Pocházel ze skromných venkovských poměrů.

Nejživěji se mi vybavují vzpomínky na dědečka, s nímž jsem prožil sice nemnoho času, ale o to intenzivněji mě zasáhlo vše, co zůstalo v paměti s ním spojené. Byl z kraje chudého a kamenitého.

Předín

A vida, stodůlka! Odtud jsem nosíval stlaní pod straku. Strýc si sliboval, že až se trochu „zahojí“, že jí dá „nový kabát“. Vidím, strýče, že jste se nezahojil. Chudák kůlnička – tolik děr na tak malém kousku jsem ještě neviděl. Vidím, že je tady hůře, mnohem hůře než kdy jindy. Strýc míval všechno v pořádku a byla to jeho ctižádost – střechu opravit. A střecha nad obytným stavením! Ach strýče, tahle střecha bývala jako z cukru. Strýc sleduje pohled mých očí a vidím, že se stydí, jako by za to mohl.

Přicházím v poledne a ujišťuju ho, že jsem po obědě. Protože vidím studenou plotnu, ptám se ho: „Vy už jste po obědě?“ Říká mi, jako by nic, že neobědvá,

Vladimír Spousta, PředínĚ

že nemá hlad, že si zvykl; a na mou poznámku, že rychle zeslábne, tvrdí, že mu to nic nedělá, a hned vykládá, jak to hladem vyhrál na frontě. Vydržel a tak dlouho hladověl, zatímco kolem něho se často jedlo a pilo. Tak dlouho dával své konzervy kamarádům, až omdlel, padl. A tak hlad je mu přítelem!

„Máma s dětmi“, povídá, „jsou na borůvkách. Bude dobrá nějaká ta korunka, dobře zasloužená. Ve tři hodiny ráno vstávali a dvě hodiny šlapou, než se dostanou na místo. Když jich nasbírají, vezme je máma na záda a šlape tři hodiny do Třebíče na trh. A tam, víš,“ strýc se rozhořčuje, „přijde panička, hrábne – nic, ochutná, dá svým dětem ochutnat a nabídne ti za kilo 10 korun. To se ví, tobě se nechce. A tak jsme se tuhle rozžlobili a zase je donesli domů.“

Navečer, než přijde tetička s dětmi, strýc připravuje večeři: okrájí čistě brambory, dá do vody, a když chvíli voda s bramborami vře, vhodí nakrájené čerstvé houby. To bude, jak vidím, celá večeře. Taktó budou večeřet také obě děti, které přijdou po 18. hodině z práce v lese. Na polévce nevidím oka. Nemohu vidět, protože ani brambory, ani houby kousek sádla nemají.

Přichází tetička s Frantíkem a Mařenkou. Tetička projevuje radost, že jsem přijel; a užila téže věty jako strýc – těší ji velmi, že se za ně nestydím. Dávám dětem po desetikoruně. Ta radost! Pozoruju, že se Frantík přitočil k mámě, něco jí šeptá a že mu máma říká: „No běž.“ Když Frantík odběhl, žaluje Mařena tátovi, že Frantík jim snědl skoro všechno chleba, tj. půl malého bochníčku, a že je to – dodává máma – hrozný nenasyta. Já si myslím, že se v tom lese tři lidé, z toho dvě děti, živili o chlebě jen velmi skromně. Frantík přichází s chlebem v náručí. Frantíku, myslím si, když vidím, jak schovává tu stranu bochníku, kterou po cestě okousal, tebe chápu... Máma odnáší chleba do spížíky v síni, aby prý si Frantík nemyslel, že dostane napřed chleba a pak polívku. Mně, hostu, chystá teta přes mé protesty vajíčka na měkko.

Když se rozšířila vůně smažených vajec po kuchyni, pozoruju, jak Mařena zálibně přechází kolem plotny. Rozhoduju se, že ty vejce nesním, a když mi je teta přinesla, tvrdím, že vejce na měkko nerad a že povečeřím s nimi polívku. „Frantíku, tu máš,“ povídám. A máma, že když jinak nedám, abych si tedy vzal s nimi, ale o vejce že se musí rozdělit oba, Frantík s Mařenkou. Nic nelžu; než jsem se otočil, bylo po vejcích, jako když vymete. Večeřel jsem s nimi polévku a spal jsem po té večeři moc dobře. Pochopitelně.

Prohlížím jejich hospodářství: mají kozu. Pamatuju se, že mívali krávu. U boudy leží Puntík s vyplazeným jazykem, spadlými boky a těžce dýchá. Před ním leží talíř s mlékem. Divím se v duchu, že se tu psovi dává mléko. Frantík vykládá, že Puntíkovi dal někdo jed, že nechce žrát ani mléko, ani kávu. Hladí psa. Máma si stěžuje, že by vybryndali všechno mléko psovi a že nezbyvá na kávu. „Beztoho je to brynda,“ dodává strýc, „a ještě když v tom není mléko. Víš, my sladíme cukerinem. Ono se to nemá. Nedávno u nás byli četníci, že prý sladíme cukerinem. Nic nenašli. Já ho mám tuhle, ať hledají!“ A sáhl nad futro u dveří a vytáhl krabičku s krystalky. „Tohle je dobrota, sladí to, to bys

nevěřil. Tenhle je ten v kolečkách. Chodí tady jeden s tím, ten nám to vždycky za čas donese. Člověk na cukr nemá a ani by si ten cukerin nesměl dopřát!?”

Frantík, dvanáctiletý, bledý, s odstávajícíma ušima a slabýma nohama. Má velké, tmavé oči v bledém obličejí. Mařena je třináctiletá, ještě drobnější, útlouká se špatnými zuby. Děti, které trpěly od nejtětlejšího mládí, už pod srdcem mateřským, podvýchivou! Pily kdy kávu slazenou cukrem, kterým si sladí děti ve městě?

Jdeme spát. Jdu se ještě před spaním projít na zahrádku, a když přicházím zpět, zastihuju na zápraží Frantíka, potají ukusujícího z krajíce. Dělá, jako bych nic neviděl. Druhý den ráno máme k snídani „bryndu“. Ochutnávám a prohlašuju, že ten cukerin sladí k nerozeznání s cukrem. Mařenka se směje. Frantík vyhrkne: „Lehko, když tam máte cukr. Já jsem byl ráno pro cukr.“

Jací jsou to hostitelé! Dají hostu, co sami mají možná jednou či dvakrát v roce. Odjízdim s rozhodnutím, že jim musím pomoci.

Redakci Universitas došlo

pokračování ze str. 104

Miloš Macholán, **Základy fylogenetické analýzy**. Masarykova univerzita. Brno 2014. ISBN 978-80-210-6363-1.

Jedním z předních úkolů evoluční biologie je odhalení vzájemných fylogenetických vztahů mezi všemi organismy, tzv. stromu života. Kniha přináší přehled a stručný popis v současnosti nepoužívanějších metod fylogenetické analýzy. Měla by poskytnout základní informaci o tom, z jakých předpokladů jednotlivé metody vycházejí, v čem spočívají jejich výhody a nevýhody a v čem se liší. Autorovým cílem je, aby byl čtenář schopen činit poučená rozhodnutí při výběru optimálního přístupu k řešení daného problému a pro daný typ dat, stejně jako získané výsledky správně vyložit. Kniha je určena studentům a vědeckým pracovníkům širokého spektra evolučních oborů včetně systematické biologie, biogeografie, vývojové a behaviorální biologie, ekologie a ochranné genetiky.

Martin Drápela (ed.), **A Bibliography of Functional Sentence Perspective 1956–2011. Czech and Slovak Authors, Firsasian Approach Oriented**. Masarykova univerzita. Brno 2014. ISBN 978-80-210-7111-7.

Bibliografie je přehledem prací českých a slovenských badatelů v oblasti informační struktury jazyka. Obsahuje zejména práce tzv. firsasovského (brněnského) přístupu k této problematice, avšak zahrnuje i nejvýznamnější příspěvky z okruhu badatelů pražských, jejichž práce jsou známy pod názvem Topic-Focus Articulation, a dále pak i práce mnoha dalších autorů, kteří se však explicitně k firsasovskému přístupu nehlásí. Bibliografie čítá více než tisíc položek, z nichž mnohé jsou doplněny informacemi o přístupu k jejich elektronickým verzím, odkazy na jejich další vydání, přesnější lokalizaci nejrelevantnějších kapitol a částí, a v případě položek s názvy v češtině či slovenštině pak i anglickými překlady těchto názvů. Bibliografii uvádí samostatná studie o aktuálním členění prof. dr. Libuše Duškové, přední české anglistky a badatelky v oboru funkční větné perspektivy.

pokračování na str. 139

Vincenc Makovský, Podobizna paní Vrbové, bronz, 1942